

Операционная видимость: Умные здания предлагают управляющим настраиваемые панели мониторинга, которые предоставляют информацию в реальном времени, позволяя расставлять приоритеты в потребностях и предсказывать будущие проблемы.

Управление с учетом будущих потребностей: С развитием требований к управлению зданиями технологии, которые их поддерживают, также должны адаптироваться. Интегрированные системы, использующие IoT и искусственный интеллект, могут помочь сократить затраты и повысить эффективность.

Таким образом, инновационные технологии играют ключевую роль в модернизации деятельности государственных предприятий по управлению административными зданиями, способствуя их устойчивому развитию и повышению качества предоставляемых услуг.

Интеграция IoT в управление зданиями представляет собой не просто технологическое обновление, а стратегический переход к более умным и эффективным зданиям. Применяя IoT-технологии, управляющие административными зданиями могут оптимизировать процессы, улучшить комфорт для потребителей услуг и быть готовыми к будущим вызовам в сфере управления административными зданиями.

Список литературы

1. Lee, J., & Kim, Y. (2020). The impact of innovative technologies on state-owned enterprises. *Technological Forecasting and Social Change*, 161, 120-134. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0165176520302044>
2. Kussainov, A., & Mindel, L. E. (2021). The role of state-owned enterprises in the innovation ecosystem: Evidence from Kazakhstan. *Innovation and Entrepreneurship*, 10(1). <https://innovation-entrepreneurship.springeropen.com/articles/10.1186/s13731-021-00183-3>
3. Baffi, C., & Bianchi, C. (2019). Innovation at state-owned enterprises: A systematic literature review. <https://baffi.unibocconi.eu/sites/default/files/media/attach/Innovation-at-SOEs.pdf>
4. <https://agd-mtqb.qr-pib.kz/ru/about>
5. Wattsense. (2023). IoT in Smart Buildings: Benefits, Use Cases, and Tips. <https://www.wattsense.com/blog/building-management/iot-in-smart-buildings-benefits-use-cases-and-tips/>
6. Polimek. (n.d.). The Internet of Things (IoT) Integration in Access Control - Enhancing Security in Smart Buildings. <https://www.polimek.com/iot-integration-in-access-control-enhancing-security-in-smart-buildings/>
7. Fred Whipp (2024). How IoT Sensors and AI are Revolutionizing Smart Buildings. Retrieved from <https://www.buildings.com/smart-buildings/iot/article/55010925/how-iot-sensors-and-ai-are-revolutionizing-smart-buildings>
8. IoT в бизнесе и городской инфраструктуре: как реально применить технологию. <https://1234g.ru/novosti/iot-v-biznese-i-gorodskoj-infrastrukture-kak-realno-primenit-tekhnologiyu>

ҒТАХА 06.39.41

З.А.¹Ескерова, Г.С.²Ақыбаева, С.Ш.³Мамбетова, Ш.А. ⁴Соатова
Г.С.Ақыбаева – к.э.н., профессор
С.Ш. Мамбетова - к.э.н., профессор
Ш.А. Соатова - докторант

^{1,3}Қарағанды Бөкетов зерттеу университеті, Қарағанды қ., zamirra_e@mail.ru, sagynysh.2012@mail.ru

²Астана ІТ университеті, Астана., akubaeva_g@mail.ru

⁴Ташкентский государственный педагогический университет имени Низами,
Ташкент, Республика Узбекистан

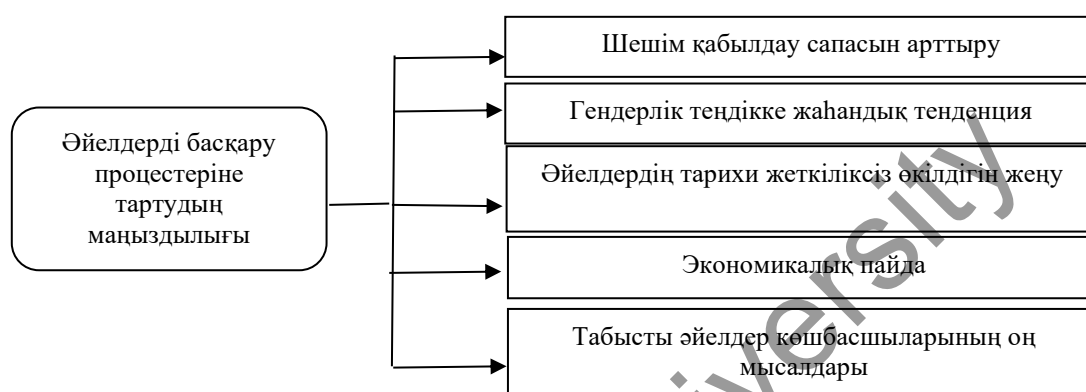
ҚАЗАҚСТАН МЕН РЕСЕЙДЕГІ ӘЙЕЛДЕР КӨШБАСШЫЛЫҒЫН САЛЫСТЫРМАЛЫ ТАЛДАУ

Мемлекеттік басқарудағы әйелдер көшбасшылығы — әйелдердің шешім қабылдауда, мемлекеттік саясатты әзірлеуде және жүзеге асыруда шешуші рөл атқаратын мемлекеттік органдардағы басшылық лауазымдарға қатысуы. Бұған олардың министр, әкім, әкім, депутат және елді басқаруға және қоғамдық өмірді қалыптастыруға ықпал ететін басқа да мемлекеттік басшылар лауазымдарындағы жұмысы кіреді.

Әйелдер өзгерістердің күшті катализаторы болып табылады және қоғамның әртүрлі салаларында көшбасшылық лауазымдар мен шешім қабылдау процестеріндегі әртүрлілік пен гендерлік теңдіктің маңыздылығы барған сайын танылуда. Дегенмен, осыған қарамастан, әйелдер саясатта, бизнесте және қоғамдық өмірде негізгі шешімдер қабылданатын деңгейде айтарлықтай аз өкілдік етеді. Сондықтан басқа елдерде сабақ алу және жақсы тәжірибе алу үшін әйелдердің мемлекеттік басқарудағы көшбасшылығын дамытудағы шетелдік тәжірибені қарастыру қажет. Шетелдік мысалдар әйелдерді саяси процестерге тартудың кешенді тәсілі, олардың өкілдігін арттыруға ғана емес, сонымен қатар басқарудың жалпы сапасын жақсартуға ықпал ететінін көрсетеді.

Әйелдер көшбасшылығын дамытудағы шетелдік тәжірибенің өзектілігі басқарудағы гендерлік теңдік әділ және инклюзивті шешімдерге, демократиялық институттарды нығайтуға және экономикалық өсуге ықпал етеді.

Бүгінгі таңда көптеген елдер бірнеше факторларға байланысты әйелдерді басқару процестеріне тартудың маңыздылығын түсінеді (1 сурет):

Сурет 1. Әйелдерді басқару процестеріне тарту факторлары

Әйелдердің саяси көшбасшылығын дамыту бойынша мемлекеттік саясаттың халықаралық тәжірибесін зерттеу аясында Ресей Федерациясы таңдалды.

Ресей Федерациясының тәжірибесі.

Өздеріңіз білетіндей, тарихта Ресей гендерлік теңдікті ілгерілетуде және қоғамда әйелдер құқығын қорғауда әрқашан көшбасшы болып, көптеген посткеңестік елдерге үлгі болды.

2023 жылы Ресей гендерлік алшақтықтың 66,2%-ын жауып, Жаһандық гендерлік алшақтық индексіне 90-шы орынды иеленді. Бұл маңыздылық елде гендерлік теңдік мәселелері бойынша біршама ілгерілеушілікке қол жеткізілгенін көрсетеді, дегенмен ол әлі де басқа елдермен салыстырғанда тізімнің төменгі жағында орналасқан.

Қазақстандық тәжірибеге келетін болсақ, 2023 жылы Қазақстан гендерлік алшақтықтың 71,8%-ын жауып, Жаһандық гендерлік алшақтық индексіне 45-ші орынды иеленді. Бұл Ресеймен салыстырғанда гендерлік теңдіктің жоғары деңгейін көрсетеді (ол 66,2%-бен 90-орынға ие болды). Қазақстан білім беру, денсаулық сақтау және әйелдердің экономикалық мүмкіндіктері сияқты бірқатар негізгі салаларда айтарлықтай жетістіктерге жетуде.

Дегенмен, көптеген елдердегідей, әсіресе әйелдердің саяси қатысуы мен жалақы теңдігін жақсарту бағыттары әлі де бар. Қазақстан әлемдік орташа деңгейге (76%) жақын, бірақ гендерлік алшақтықтың 90%-дан астамын жапқан Исландия сияқты көшбасшылардан әлі де артта қалды. Қазақстан мен Ресей арасындағы гендерлік алшақтық 2-суретте көрсетілген.

Бұл график 2020-2023 жылдар аралығындағы Ресейдегі, Қазақстандағы және әлемдік орташа көрсеткіштегі гендерлік алшақтықтың жабылу динамикасын көрсетеді:

- Ресей: Гендерлік алшақтықты жабу пайызы 2020 жылғы 69%-дан 2023 жылы 66,2%-ға дейін төмендейді.

- Қазақстан: Қазақстандағы алшақтықты жабу салыстырмалы түрде тұрақты болып қалады, 2020 жылы 73%-дан 2023 жылы 71,8%-ға дейін шамалы ауытқиды.

- Әлемдік деңгей: Жаһандық орташа көрсеткіш 2020 жылғы 68,6%-дан 2022 және 2023 жылдары 76%-ға дейін жақсарды.

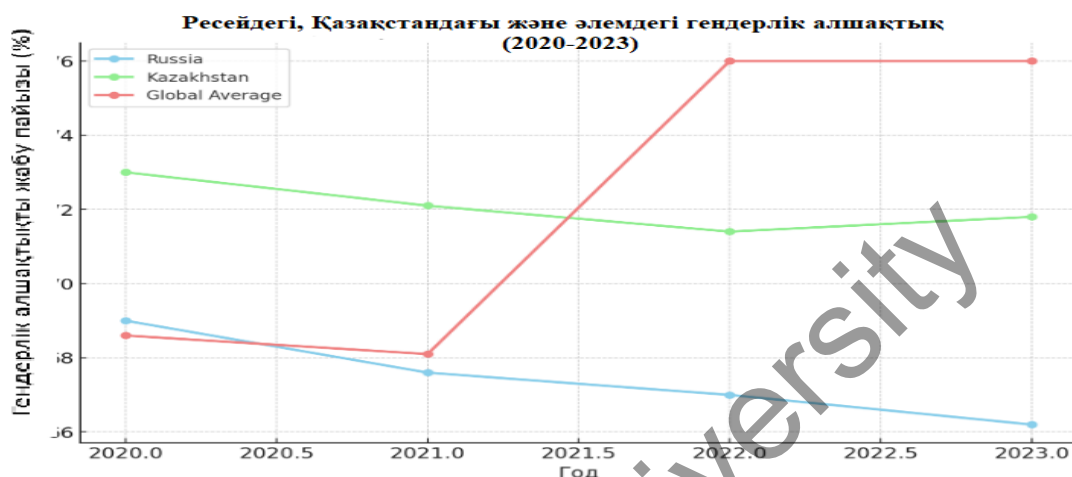
Әйелдердің мемлекеттік басқарудағы көшбасшылығы әйелдердің парламент, үкімет, соттар және басқа да негізгі органдар сияқты жоғары мемлекеттік лауазымдарда болуын бағалауды, сондай-ақ

гендерлік теңдікті ілгерілететін саясат пен тетіктерді бағалауды талап етеді. Қазақстан мен Ресейдегі басқарудағы әйелдер көшбасшылығының бірнеше аспектілерін қарастырайық:

- Парламенттегі өкілдік;
- Министрлік лауазымдар және атқарушы билік;
- Саяси шаралар мен квоталар;
- Әлеуметтік және мәдени аспектілері.

Парламенттегі өкілдігі:

Қазақстан: Парламенттегі әйелдердің үлесі шамамен 30% құрайды. Бұған партиялық тізімдегі әйелдерге квота енгізу арқылы қол жеткізілді, бұл олардың заң шығарушы органдарда көбірек өкілдік етуіне ықпал етеді.

Сурет 2. Ресейдегі, Қазақстандағы және әлемдегі гендерлік алшақтық

Ресей: Мемлекеттік Думада әйелдер шамамен 16-17% құрайды, бұл Қазақстанмен салыстырғанда айтарлықтай төмен. Соңғы жылдары олардың саны аздап өскенімен, әйелдер өкілдігін арттыруға бағытталған саяси бастамалар әлі де шектеулі.

Министрлік лауазымдар және атқарушы билік:

Қазақстан: Әйелдер үкіметте бірқатар жоғары лауазымдарды атқарады, бірақ олардың саны әлі де министрлердің жалпы санының 10-15 пайызынан аспайды. Мысалы, әйелдер әлеуметтік даму және білім министрліктерінде қызмет атқарады.

Ресей: 2023 жылғы жағдай бойынша министрлердің 10%-дан азы әйелдер. Әйелдер көбінесе әлеуметтік және білім министрліктерін иеленсе, негізгі экономикалық және қорғаныс қызметтерін негізінен ер адамдар атқарады (3-сурет).

Сурет 3. Қазақстан мен Ресейдің парламенттері мен министрліктеріндегі әйелдердің үлесі

Саяси шаралар мен квоталар:

Қазақстан: Парламенттегі және жергілікті сайлаудағы әйелдерге арналған квоталар олардың басқаруға қатысуын арттыруға көмектеседі. Әйелдердің саясаттағы көшбасшылығын қолдау бойынша қабылданған шаралар әйелдер өкілдігіне оң әсер етеді.

Ресей: Ресейде әйелдерге арналған квоталар жоқ, ал саяси партиялар, әдетте, әйелдер өкілдігін қолдау мәселесін бірінші орынға қоймайды. Бұл әйелдердің саясатқа қатысу деңгейінің төмендігіне әсер етеді.

Әлеуметтік және мәдени аспектілері:

Қазақстан: Елде әйелдердің саясат пен басқарудағы жағдайын жақсарту үрдісі байқалады, бұл гендерлік теңдік туралы хабардарлықты арттыру жөніндегі қоғамдық бастамалар мен науқандар арқылы қолдау тапты.

Ресей: Ресейде әйелдердің саясатқа белсенді қатысуына кедергі келтіретін бірқатар әлеуметтік стереотиптер бар. Бұл мәдени кедергілер әйелдердің мемлекеттік басқарудағы жоғары лауазымдарға көтерілуін қиындатады.

Қазақстан мен Ресейдің мемлекеттік басқарудағы әйелдер көшбасшылығын дамыту тәжірибесін қорытындылай келе, оның әр елдің тарихи, саяси және мәдени контекстіне байланысты ұқсастықтары да, айырмашылықтары да бар.

2023 жылы Қазақстан квотаны енгізу және саясатта әйелдер өкілдігін қолдаудың арқасында Ресеймен салыстырғанда әйелдердің мемлекеттік басқарудағы көшбасшылығының жоғары көрсеткіштерін көрсетті. Қолданыстағы жетістіктерге қарамастан, екі ел де әйелдердің мемлекеттік органдарға қатысуын арттыру және гендерлік теңдік саясатын жүзеге асыру үшін одан әрі күш салуды талап ететін қиындықтарға тап болуда.

Әйелдердің мемлекеттік басқаруға неғұрлым теңгерімді қатысуына қол жеткізу үшін бар кедергілерді жою және саясат пен басшылық лауазымдарда тең мүмкіндіктер үшін жағдай жасау үшін стратегиялық шаралар қабылдау маңызды.

Міне, Қазақстан мен Ресей үшін негізгі ұсыныстар:

1. Әйелдерге арналған квоталарды енгізу немесе кеңейту

• Қазақстан қазірдің өзінде парламенттік тізімдегі әйелдерге арналған квоталарды пайдаланып жатыр, бұл оң нәтиже көрсетіп отыр. Әрі қарай жылжыту үшін бұл тұрарлық:

Әйелдердің басқарудың барлық деңгейлерінде басшылық қызметтерді атқару мүмкіндігін арттыру үшін министрлік лауазымдар мен жергілікті билік органдарына квоталарды кеңейту.

Квоталардың негізгі экономикалық және қорғаныс министрліктеріне де қолданылуын қамтамасыз ету үшін уақытша шараларды қарастыру.

• Ресей саясатта әйелдерге квота енгізу арқылы Қазақстанның және басқа елдердің тәжірибесін пайдалана алар еді:

- Парламенттегі әйелдер өкілдігі үшін квоталарды белгілеу, бұл заң шығарушы органдарда гендерлік тепе-теңдікке қол жеткізу үдерісін жеделдетеді.

- Министрлік және басқа да жоғары мемлекеттік лауазымдарға, әсіресе дәстүрлі түрде ерлер басым болатын салаларда әйелдерге квота енгізу.

2. Программы наставничества и лидерства для женщин

Қазақстан мен Ресей үкіметтегі көшбасшылық лауазымдарға ұмтылатын әйелдер үшін арнайы тәлімгерлік бағдарламаларын ұйымдастыра алады. Мұндай бағдарламалар мыналарды қамтуы мүмкін.

- Басқару дағдыларын, саяси көшбасшылықты және келіссөздерді үйрету.

- Жаңа ұрпаққа басқару қиындықтарын жеңуге көмектесетін көшбасшы әйелдер арасында қолдау көрсететін байланыстар желісін құру.

- Кәсіби бірлестіктер мен ұйымдар арқылы барлық деңгейдегі шешімдер қабылдауға әйелдерді белсенді тарту.

3. Мәдени-әлеуметтік науқандарды дамыту

- Екі елде де саясат пен басқарудағы гендерлік рөлдер туралы стереотиптерді жеңуге бағытталған білім беру және қоғамдық науқандар қажет. Бұл науқандар:

- БАҚ-та және қоғамдық форумдарда гендерлік теңдік идеяларын насихаттау.

- Әйелдердің қоғам мен экономикаға қосқан үлесі туралы хабардарлықты арттыру.

- Мемлекеттік органдардағы табысты әйел көшбасшылардың оң мысалдарын ынталандыру.

4. Жұмыс пен отбасы арасындағы тепе-теңдік үшін қолайлы инфрақұрылым құру

- Әйелдердің жоғары лауазымдарға көтеріле алмауының басты себептерінің бірі - кәсіби міндеттерін отбасымен біріктіре алмау. Әйелдерді қолдау үшін мыналар қажет
- Мемлекеттік басқарудағы басшылық лауазымдар үшін икемді жұмыс кестесі және қашықтан жұмыс істеу саясатын әзірлеу.
- Әйелдердің үй шаруашылығындағы кейбір міндеттерін жою үшін балалар мекемелері мен бала күтімі бағдарламаларына қолжетімділікті кеңейту.

Кестел

Қазақстан мен Ресей Федерациясындағы әйелдер көшбасшылығының дамуын салыстырмалы талдау

№	Елдер: Қазақстан, Ресей Федерациясы	
Ұқсастықтар:		
1	Тарихи мұра	Екі елде де әйелдердің еңбек пен қоғамдық өмірге белсене араласқан ортақ кеңестік өткені бар, бұл әйелдердің саясат пен басқаруға қатысуының салыстырмалы түрде жоғары деңгейіне әкелді. Посткеңестік кезеңде әйелдер өкілдігі шектеулі болғанымен, мемлекеттік органдарда белгілі бір лауазымдарды сақтап қалды.
	Гендерлік стереотиптер	Ресейде де, Қазақстанда да мәдени дәстүрлер мен стереотиптер әйелдердің басшылық қызметке көтерілуіне жиі кедергі жасайды. Әйелдердің отбасы мен үй қамқоршысы ретіндегі дәстүрлі рөлі екі елде де күшті болып қала береді, бұл әйелдердің қоғамдағы көшбасшылығын қабылдауға әсер етеді.
	Гендерлік квоталардың болмауы	Ресейде де, Қазақстанда да әйелдердің саясаттағы өкілдігін арттыратын міндетті гендерлік квоталар жүйесі жоқ. Оның орнына әйелдер көшбасшылығын дамыту жеке бағдарламалар мен бастамалар арқылы жүзеге асады, бірақ міндетті шараларсыз.
Айырмашылықтары:		
2	Әйелдердің саясат пен басқаруға қатысу деңгейі	Ресей. Ресейде әйелдер Федерация Кеңесінің төрағасы (Валентина Матвиенко) сияқты кейбір негізгі қызметтерді атқарады, бірақ олардың Мемлекеттік Думадағы және басқа да мемлекеттік органдардағы жалпы өкілдігі төмен (парламентте шамамен 17%). Сондай-ақ мемлекеттік басқаруда және жоғары лауазымдарда әйелдер аз. Қазақстан. Қазақстан шешім қабылдаушы лауазымдардағы әйелдердің санын арттыруға бағытталған күш-жігерді көбірек көрсетуде. 2021 жылы Қазақстан партиялардан әйелдер мен жастарды сайлау тізіміне енгізуді талап ететін заң қабылдады, дегенмен бұл әлі қатаң квоталар емес. Қазақстан парламентінде әйелдер шамамен 28% құрайды, бұл Ресеймен салыстырғанда айтарлықтай жоғары.
	Мемлекеттік бастамалар мен қолдау	Ресей. Ресейде әйелдер көшбасшылығын қолдауға арналған бірнеше бағдарламалар бар, мысалы, «Әйелдерге арналған іс-қимыл стратегиясы, бірақ әйелдерді мемлекеттік басқаруға ілгерілету бойынша кешенді ұлттық саясат жоқ. Қазақстан. Қазақстанда мемлекеттік шаралар белсендірек жүзеге асырылуда. Мысалы, 2019 жылы Гендерлік теңдік және әйелдердің саясатқа қатысуы мәселелері белсенді түрде талқыланып, Ұлттық қоғамдық сенім кеңесі құрылды. Ел сондай-ақ әйелдердің саясатқа көбірек қатысуына көмектесу үшін оқыту және көшбасшылық бастамаларды алға жылжытуда.
	Халықаралық ынтымақтастық	Ресей. Ресей әйелдер көшбасшылығы мәселелері бойынша халықаралық форумдарға қатысады, бірақ мұны жүйелі түрде жасамайды. Ел ішінде бастамалардың едәуір бөлігі қоғамдық ұйымдардан келеді. Қазақстан. Қазақстан гендерлік теңдік саласында БҰҰ және ЕҚЫҰ сияқты халықаралық ұйымдармен тығыз байланыста жұмыс істейді. Бұл ұйымдар әйелдердің саяси аренада белсендірек ілгерілеуіне ықпал ететін әйелдер көшбасшылығын дамыту бағдарламаларын әзірлеуге және жүзеге асыруға қолдау көрсетеді.
Экономикалық контекст	Ресей. Ресейдегі экономикалық жағдайлар мен билік құрылымы, әдетте, орталықтандырылған, бұл әйелдердің билік пен басқарудың жоғары эшелондарына ену мүмкіндігін шектейді. Қазақстан. Қазақстан әйелдер маңызды рөл атқаратын шағын және орта бизнесті белсенді дамытуда. Бұл олардың экономикадағы позицияларын нығайтуға көмектеседі, бұл мемлекеттік басқарудағы ілгерілеу үшін негіз бола алады.	
Ескерту – автормен құрастырылған		

5. Мемлекеттік басқарудағы гендерлік саясатты күшейту

- Барлық деңгейде гендерлік сезімтал жоспарлау мен саясатты дамыту маңызды:

- Қазақстан мен Ресей заңнамалық бастамалар мен бағдарламалардың әйелдерге қалай әсер ететінін түсіну үшін міндетті гендерлік бағалауды енгізуі мүмкін.
- Екі елде де гендерлік күн тәртібін бақылау және жүзеге асыру үшін гендерлік комитеттер мен үкіметтік консультативтік топтар құру немесе нығайту қажет.

6. Ашықтық пен есептілікті арттыру

Әйелдердің басшылық лауазымдардағы ілгерілеуін бақылау үшін есеп беру жүйелерін енгізу маңызды:

- Қазақстан квота мониторингін кеңейтіп, әйелдер өкілдігі ережелерін сақтамайтын саяси партияларға санкциялар енгізе алады.
- Ресей әйелдердің үкіметтегі ілгерілеуін бағалаудың ашық жүйелерін дамыта алады, сондай-ақ мемлекеттік органдардағы гендерлік теңдік мәртебесі туралы есептерді мерзімді түрде жариялай алады.

Әйелдердің Қазақстан мен Ресейді басқаруда белсендірек рөл атқаруы үшін көшбасшылық жолындағы кедергілерді жою үшін мақсатты шаралар қабылдау қажет. Бұған квоталарды енгізу, тәлімгерлік бағдарламалары, стереотиптік науқандар, жұмыс пен отбасын біріктіру үшін жағдай жасау және гендерлік теңдік саясатын күшейту кіреді. Осы ұсынымдарды жүзеге асыру екі елге де инклюзивті және теңгерімді басқаруға көшуге көмектеседі.

Әдебиеттер тізімі

1. World Economic Forum. (2023). *Global Gender Gap Report 2023*.
Доступно на: <https://www.weforum.org/reports/global-gender-gap-report-2023>
2. Inter-Parliamentary Union (IPU). *Women in National Parliaments*.
Доступно на: <https://www.ipu.org/wmn-e/classif.htm>
3. United Nations Development Programme (UNDP). *Gender Equality in Public Administration (GEPA) Report*.
Доступно на: <https://www.undp.org/publications>
4. OECD. (2023). *Women's Leadership in Politics and Public Life*.
Доступно на: <https://www.oecd.org/gender>
5. European Institute for Gender Equality (EIGE). *Gender Equality Index*.
Доступно на: <https://eige.europa.eu/gender-equality-index>
6. Программа развития ООН (ПРООН) в Казахстане. *Гендерное равенство в Казахстане*.
Доступно на: <https://www.kz.undp.org>
7. Росстат. (2023). *Гендерная статистика Российской Федерации*.
Доступно на: <https://www.gks.ru>
8. Чикет, М. (2022). *Без ярлыков. Женский взгляд на лидерство и успех*. Москва: Издательство Эксмо.
9. Bergmann, N. (2019). *Gender Equality in Politics and Public Life*. London: Routledge.

ҒТАХА 82.33

А.Жасқайратова Т.Казтаева, А.О. Мусабекова
Е. А. Бөкетов атындағы Қарағанды зерттеу университеті
Қазақстан Республикасы, Қарағанды қ.
tgzhns@mail.ru, aikhalova@gmail.com

ҚАЗІРГІ ЗАМАНДАҒЫ БІЛІМ БЕРУДЕГІ МЕНЕДЖМЕНТ

Қазіргі заманғы білім беру жүйесі үнемі өзгерістерге ұшырап, жаңа талаптарға бейімделуді қажет етеді. Ақпараттық технологиялардың дамуы, жаһандану үдерістері және қоғамның білім деңгейіне қойылатын жоғары талаптар білім беру саласына да тікелей әсер етуде. Осыған орай, білім беру ұйымдарын тиімді басқару, яғни білім беру менеджменті ерекше маңызға ие болды. Білім беру менеджменті білім беру процесін ұйымдастыру, дамыту және сапасын арттыруға бағытталған ғылым мен тәжірибе саласы ретінде маңызды рөл атқарады. Ол білім беру мекемелерінің табысты жұмыс істеуіне және білім алушылардың сапалы білім алуына ықпал етеді.

Білім беру жүйесіндегі менеджменттің маңыздылығы – білім беру мекемелерінің қызметін тиімді ұйымдастыру мен басқаруда жатыр. Бұл процесс білім беру сапасын арттыруға, білім алушылардың